

www.mevzuattakip.com.tr

Gerçek veya Tüzel Tek Kişinin İhtiyaç İle İlgili Özel Bir Hakka Sahip Olması

Bu makale, gerçek veya tüzel tek kişinin ihtiyaç ile ilgili özel bir hakka sahip olması durumunda mal veya hizmetin doğrudan temin usulüyle temininin nasıl olacağı değerlendirilmiştir.

Gerçek veya Tüzel Tek Kişinin İhtiyaç İle İlgili Özel Bir Hakka Sahip Olması

Osman Can YENİCE*

Gerçek veya tüzel tek kişinin ihtiyaç ile ilgili özel bir hakka sahip olması durumunda mal veya hizmetin doğrudan temin usulüyle temini, uygulamada tam gerçekleştiremediğimiz, herkesin farklı bir uygulama yaptığı bir konu olup, belirsizlikler yaşanmaya devam etmektedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre; "Sadece gerçek veya tüzel tek kişinin ihtiyaç ile ilgili özel bir hakka sahip olması" durumunda ihtiyaçların ilân yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temini usulüne başvurulabilir.

Kamu İhale genel Tebliği'nin 22.1.1.5. maddesinde; "Ayrıca, 4/3/2009 tarihli ve 27159 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İhale Uygulama Yönetmeliklerinde 4734 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin (a), (b), (c) bentleri kapsamında idarece yapılacak alımlarda kullanılmak üzere, "4734 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin (a), (b), (c) Bentleri Kapsamında Tek Kaynaktan Temin Edilen Mallara/Hizmetlere İlişkin Form" yer almaktadır (KİK022.0/M ve KİK021.0/H). Anılan form hazırlanırken formdaki dipnot belirlemelerine özellikle dikkat edilmesi gerekmektedir. Buna göre alımın gerçek veya tüzel tek kişiden yapılma sebepleri ayrıntılı, net ve objektif bir biçimde ortaya konacak, Kanunun 22 nci maddesinin anılan bentlerinde belirtilen hükümlerin uygulanabilir olmasını sağlayan sebepler detaylı olarak yazılacak, bunlara ilişkin belgeler de anılan forma eklenecektir. Diğer yandan mal alımlarıyla ilgili olarak; ihtiyacın niteliği, ihtiyaç konusu malın ayrıntılı teknik özellikleri ve ne amaçla kullanılacağı, anılan amacı en az

aynı verimlilik, etkinlik ve fonksiyonellikle karşılayabilecek diğer ürünlerin-modellerin-markaların vb. bulunup bulunmadığının tespitinin yapılıp yapılmadığı ve bulunmuyorsa nedenleri, ihtiyaç konusu malı satan başka firmaların olup olmadığı gibi hususlara yer verilecektir.” denilmektedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında bulunan idarelerin Kanununun “Doğrudan Temin” başlıklı 22 nci maddesinin (a), (b) ve (c) bentleri kapsamında gerçek veya tüzel tek kişiden yapacakları mal ve hizmet alımlarına ilişkin olarak 22 nci maddenin (a) / (b) / (c) bentleri kapsamında tek kaynaktan temin edilen mallara ilişkin form kullanılacaktır.

Kamu İhale genel Tebliği'nin “İhtiyacın özel bir hakka sahip gerçek veya tüzel tek kişiden temini” başlığını taşıyan 22.3'üncü maddesinde; *“4734 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin (b) bendi sadece gerçek veya tüzel tek kişinin ihtiyaç ile ilgili bilimsel, teknik, fikri veya sanatsal v.b. nedenlerle özel bir hakka sahip olmasını ifade etmektedir. Bu nedenle, ihale konusu mal veya hizmet, bilimsel, teknik, fikri veya sanatsal v.b. nedenlerle ve münhasır hakların korunması nedeniyle sadece belirli bir mal tedarikçisi veya hizmet sunucusu tarafından sağlanabiliyorsa, ilan yapılmaksızın anılan madde hükmüne göre doğrudan temin yoluyla ihtiyaçların karşılanması mümkün bulunmaktadır. Örneğin idarelerin diğer usullerle temini mümkün olmayan bilimsel yayın, fikir ve sanat eseri, belirli bir akademik kişiden eğitim v.b. mal veya hizmetler bu bent kapsamında temin edilebilecektir. İdareler, 4734 sayılı Kanununun 22 nci maddesinin (b) bendinin uygulamasında, (Tek Kaynaktan Temin Edilen İhtiyaçlara İlişkin Standart Formu-KİK022.0/M ve KİK021.0/H) kullanarak ihtiyacın neden sadece özel bir hakka sahip gerçek veya tüzel tek kişiden karşılanabileceğini detaylı olarak yazacak, fiyat araştırması yapacak, ihtiyaç konusu mal veya hizmetin niteliklerini tarif edecek ve bu hususlara ilişkin bütün belgeleri standart forma ekleyeceklerdir.”* denilmektedir.

Kamu İhale Genel Tebliğinden anlaşıldığı üzere, özel bir hakka sahip olma hususu; bilimsel, teknik, fikri veya sanatsal v.b. bir nedenden kaynaklanabilir.

İhtiyacın tek satıcı tarafından karşılanması hali, ihale işlemlerini, piyasa araştırmasında değişik kişi ve kuruluşlardan teklif almayı imkansız kılan bir durumdur. İhtiyacın tek kişiden temin edilebileceği anlaşılan durumlarda, bu malı elinde bulunduran veya hizmeti sunan kişi veya kuruluştan temin edilmesi için gereğidir. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22 inci maddesinin (a), (b) ve (c) bentleriyle sağlanmak istenen de budur.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22 inci maddesinin (b) bendi kapsamında yapılacak alımlarda tek satıcılık durumu, idare tarafından tespit edilecek ve gerekçeleri 4734 sayılı Kanununun 22 nci maddesinin (a), (b), (c) Bentleri Kapsamında Tek Kaynaktan Temin Edilen Mallara/Hizmetlere İlişkin Forma (KİK022.0/M ve KİK021.0/H) yazılacak,

bunu ortaya koyan belgeler de bu forma eklenecektir.

Burada bahsedilen belgelerin her hangi bir merciden alınacak kanıtlayıcı belgeler olmadığı, idarenin bu süreçte kayıt altına aldığı ve değerlendirdiği her türlü belge olduğu kanaatindeyim.

Piyasa fiyat araştırması yapılması mutlaka fiyat teklifi alınması değildir. Bilimsel yayın, fikir ve sanat eseri alımlarında kişi veya kurumların yarışdırılması söz konusu olamaz. Örneğin bir kitap farklı kitapçılarda farklı fiyata satılabilir. Bu kapsamda piyasa araştırması yapmak amacıyla fiyat teklifi alınması mümkündür. Ama, örneğin abonelik suretiyle satılan bir dergi sabit fiyatlıdır ve sadece yayınlayan tarafından satıldığından, değişik yerlerden farklı fiyata temin edilemez. Dolayısıyla piyasa araştırması yapmak amacıyla başka dergilerden fiyat teklifi alınması mümkün değildir. Aynı alanda yayın yapan başka dergiler de olsa fiyat teklifi alarak bunları yarışdırılmak, en düşük teklif verenden dergiyi almak söz konusu olamaz. Çünkü bilimsel yayın yapan dergilerde birbirinden farklı yazarlar vardır, her derginin kalitesi farklıdır. Dolayısıyla bu dergilerin fiyat teklifi alınarak yarışdırılması söz konusu olamaz.

Aynı husus sanatçılara konser verdirilmesinde de söz konusudur. Her sanatçının popülaritesi farklıdır. Konser verdirmek istediğimiz sanatçı için o sanatçıdan başka kimden teklif alacağız?

Peki fiyat araştırması nasıl yapılabilir? Daha önceki yıllarda bu tek kaynaktan mal veya hizmet alımı yapılmışsa cari yılda bu fiyat güncellenebilir. Başka kurumlar bu tek satıcıdan hizmeti veya malı ne kadara temin etmiş bu araştırılabilir. Önemli olan bu mal veya hizmetin piyasa rayiç fiyatlarına alındığını, rayiç fiyatların üzerinde fahiş fiyat ödenmediğini ortaya koyabilmektir. Piyasa araştırmasından kastedilen budur.

Mutlaka piyasadan fiyat teklifi alınıp en düşük teklifi verenden mal veya hizmet temin edilecekse 'Tek Kaynaktan Temin Edilen İhtiyaçlara İlişkin Standart Formu-KİK022.0/M ve KİK021.0/H' formu niye düzenliyoruz?

* İçişleri Bakanlığı Başkontrolörü.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA